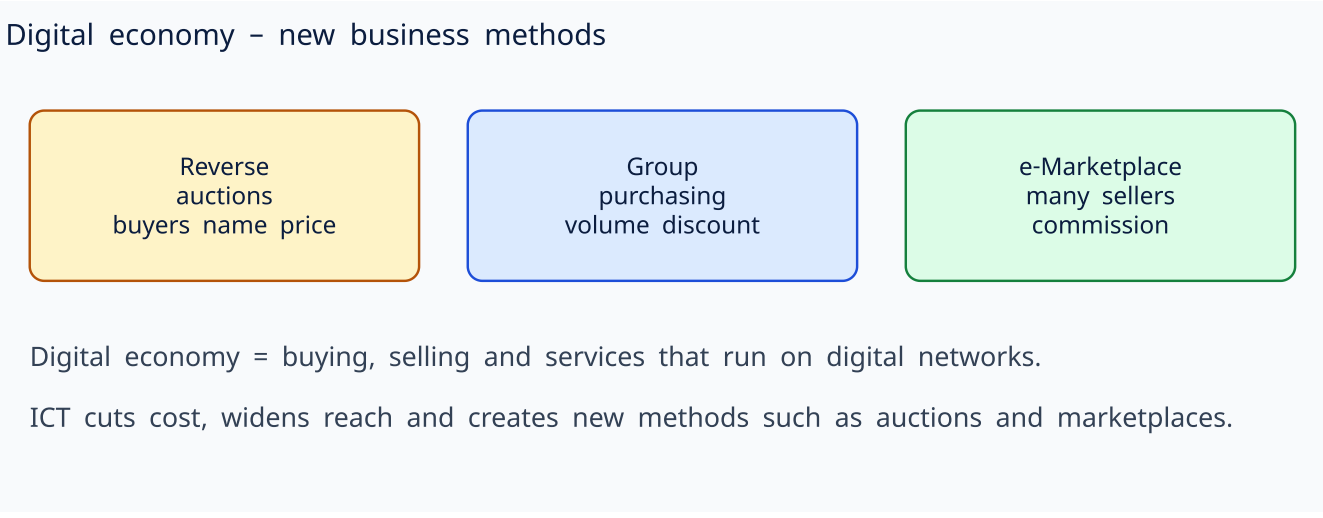
13 ශ්‍රේණිය A/L ICT · පාඩම 12

12.1 ඩිජිටල් ආර්ථිකය සහ ව්‍යාපාරයේ ICT

විෂය නිර්දේශය 12.1. ඩිජිටල් ආර්ථිකය යනු පරිගණක, අන්තර්ජාලය සහ ඩිජිටල් ජාල භාවිතයෙන් භාණ්ඩ හා සේවා නිර්මාණය, මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම සිදු කරන ආර්ථික කොටසයි. නව ක්‍රම: **ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසි**, **කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම** සහ **ඊ-වෙළඳපොළ**. සංවිධාන **පිරිසිදු ගඩොල්**, **ගඩොල් සහ ක්ලික්** හෝ **පිරිසිදු ක්ලික්** විය හැක. ICT **ගිණුම්කරණය**, **මානව සම්පත්**, **නිෂ්පාදනය**, **අලෙවිකරණය**, **සැපයුම් දාම කළමනාකරණය (SCM)** සහ **ව්‍යාපාර සන්නිවේදනය**ට උදව් වේ. **ආරක්ෂිත ගෙවීම්** ද්වාර, සංකේතිත කාඩිපත් ගෙවීම්, PayPal වැනි තෙවන පාර්ශ්ව පද්ධති සහ ක්ෂුද්‍ර ගෙවීම් භාවිත කරයි. ඊ-වාණිජ්‍යයේ **තර්ජන** (පෞද්ගලිකත්වය) සහ **අවස්ථා** (නිෂ්පාදන වාණිජකරණය) ඇත.

1. ඩිජිටල් ආර්ථිකය

ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසි, කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම සහ ඊ-වෙළඳපොළ

- **ඩිජිටල් ආර්ථිකය** – ඩිජිටල් ජාල සහ ICT මත රඳා පවතින ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්.
- **ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය** – ගැනුම්කරුවන් අවශ්‍යතාව පවසයි; විකුණුම්කරුවන් මිල අඩු කර ලංසු තබයි.
- **කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම** – බොහෝ ගැනුම්කරුවන් එකතු වී ප්‍රමාණ වට්ටමක් ලබයි.
- **ඊ-වෙළඳපොළ** – බොහෝ විකුණුම්කරුවන් සහ ගැනුම්කරුවන් හමුවන මාර්ගගත ස්ථානය; වේදිකාව බොහෝ විට **කොමිස්** ගනී.

> 🧮 **විසඳූ උදාහරණය: නිෂ්පාදනය Rs. 12000. කණ්ඩායම 20 දෙනෙකුට 15% වට්ටම. කණ්ඩායම් මිල සහ ඉතිරිය?**
> කණ්ඩායම් මිල = 12000 × (1 − 0.15) = **Rs. 10200**. ඉතිරිය = **Rs. 1800**.

🧱 **විසඳූ උදාහරණය: ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය: ආරම්භක ලංසුව Rs. 80000, ජයග්‍රාහී Rs. 65500. ඉතිරිය?**
ඉතිරිය = 80000 − 65500 = **Rs. 14500**.

2. පිරිසිදු ගඩොල්, ගඩොල් සහ ක්ලික්, පිරිසිදු ක්ලික්

Pure brick · Brick and click · Pure click

Many Sri Lankan retailers move from pure brick toward brick and click.

සංවිධාන වර්ග තුන

- **පිරිසිදු ගඩොල්** – භෞතික වෙළඳසල් පමණි; මාර්ගගත විකුණුම් නැත.
- **ගඩොල් සහ ක්ලික්** – වෙළඳසල් සහ වෙබ් අඩවිය/යෙදුම (දෙමුහුන්).
- **පිරිසිදු ක්ලික්** – මාර්ගගත පමණි; භෞතික වෙළඳසලක් නැත.

🧱 **විසඳූ උදාහරණය: නොමාර්ගගත පිරිවැය Rs. 200; මාර්ගගත Rs. 50. ආන්තිකය Rs. 500, ඒකක 100. ලාභ සසඳන්න.**
නොමාර්ගගත ලාභය **Rs. 30000**; මාර්ගගත **Rs. 45000**; අමතර **Rs. 15000**.

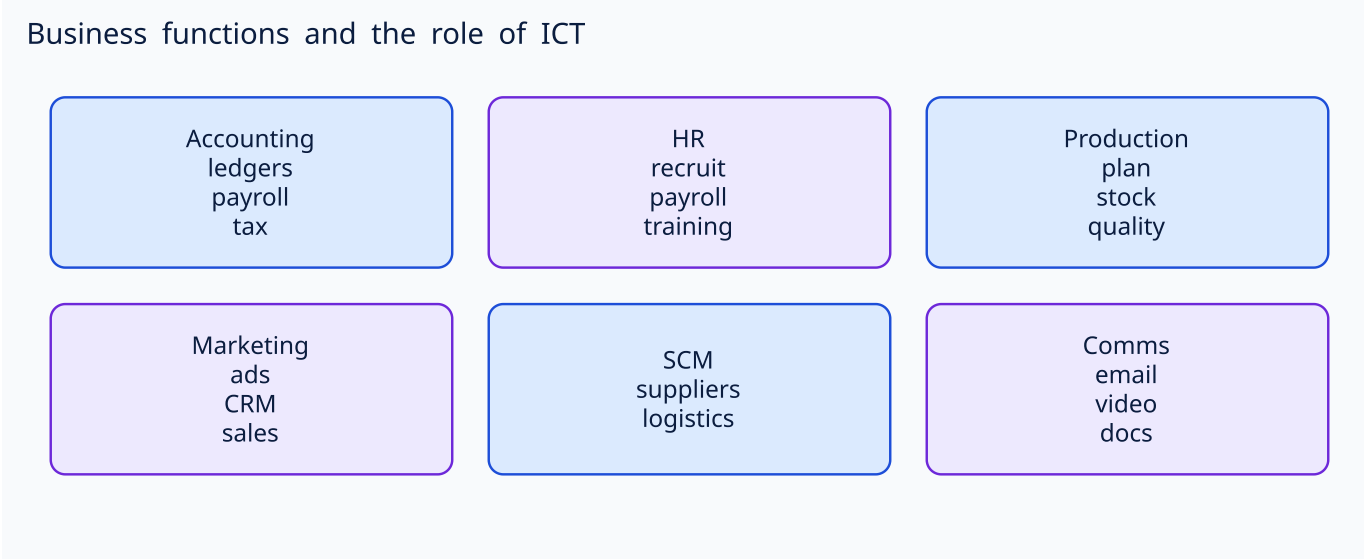
🐍 මාර්ගගත සහ නොමාර්ගගත ලාභය

```
units, margin = 100, 500
off_cost, on_cost = 200, 50
off_profit = units * (margin - off_cost)
on_profit = units * (margin - on_cost)
print("Offline profit Rs.", off_profit)
print("Online profit Rs.", on_profit)
print("Extra online Rs.", on_profit - off_profit)
```

▶ ප්‍රතිදානය

```
Offline profit Rs. 30000
Online profit Rs. 45000
Extra online Rs. 15000
```

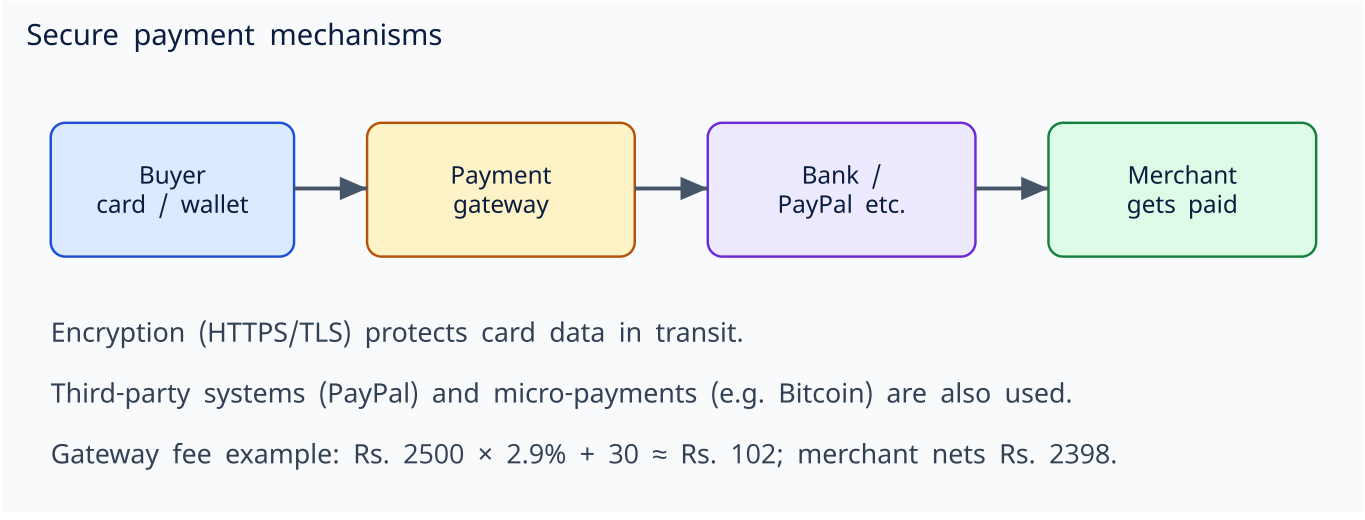
3. ව්‍යාපාර කාර්යයන් සහ ICT

ගිණුම්කරණය, HR, නිෂ්පාදනය, අලෙවිකරණය, SCM සහ සන්නිවේදනය

- **ගිණුම්කරණය** – ලේඛන, ඉන්වොයිස්, වැටුප් සහ බදු මෘදුකාංග.
- **මානව සම්පත්** – බඳවා ගැනීමේ ද්වාර, පැමිණීම, ඒ-ඉගෙනුම.
- **නිෂ්පාදනය** – සැලසුම්, තොග පාලනය, ගුණාත්මකත්ව අධීක්ෂණය.
- **අලෙවිකරණය සහ විකුණුම්** – වෙබ් අඩවි, පාරිභෝගික වාර්තා, මාර්ගගත දැන්වීම්.
- **සැපයුම් දාම කළමනාකරණය (SCM)** – සැපයුම්කරුවන්, ලොජිස්ටික්ස් සහ තොග ලුහුබැඳීම.
- **ව්‍යාපාර සන්නිවේදනය** – විද්‍යුත් තැපෑල, වීඩියෝ රැස්වීම්, බෙදාගත් ලේඛන.

4. ආරක්ෂිත ගෙවීම් යාන්ත්‍රණ

ගැනුම්කරුගෙන් ද්වාරය හරහා වෙළෙන්දා වෙත

- **ගෙවීම් ද්වාරය** – කාඩිපත්/පසුම්බි දත්ත ගෙන බැංකුව සමඟ කතා කරන සේවාව.
- **ආරක්ෂිත කාඩිපත් ගෙවීම්** – කාඩිපත් විස්තර සංකේතිත සබැඳි (HTTPS/TLS) හරහා යයි.
- **තෙවන පාර්ශ්ව පද්ධති** – උදා. **PayPal**; ගැනුම්කරු තෙවන පාර්ශ්වයට ගෙවයි.
- **දත්ත සංකේතනය** – දත්ත රහස් කරයි.

- **ක්ෂුද්‍ර ගෙවීම්** – ඉතා කුඩා මාර්ගගත ගෙවීම්; **Bitcoin** වැනි ඩිජිටල් මුදල් උදාහරණයකි.

> 🧱 **විසඳූ උදාහරණය: විකුණුම Rs. 2500. ද්වාර ගාස්තු 2.9% + Rs. 30. ගාස්තුව සහ ශුද්ධ මුදල?**
> ගාස්තුව **Rs. 102**; වෙළෙන්දාට **Rs. 2398**.

🐍 ගෙවීම් ද්වාර ගාස්තුව

```
sale = 2500
fee = round(sale * 0.029 + 30)
print("Gateway fee Rs.", fee)
print("Merchant nets Rs.", sale - fee)
```

▶ ප්‍රතිදානය

```
Gateway fee Rs. 102
Merchant nets Rs. 2398
```

> 🧱 **විසඳූ උදාහරණය: වෙළඳපොළ මිල Rs. 4500, කොමිස් 8%. කොමිස් සහ විකුණුම්කරුට?**
> කොමිස් **Rs. 360**; විකුණුම්කරුට **Rs. 4140**.

🐍 වෙළඳපොළ කොමිස් ගාස්තුව

```
price = 4500
rate = 0.08
commission = round(price * rate)
seller = price - commission
print("Commission Rs.", commission)
print("Seller receives Rs.", seller)
```

▶ ප්‍රතිදානය

```
Commission Rs. 360
Seller receives Rs. 4140
```

5. තර්ජන සහ අවස්ථා

- **පෞද්ගලිකත්ව තර්ජනය** – පද්ධති දුර්වල නම් පාරිභෝගික දත්ත සොරකම් හෝ අනිසි භාවිතයට ලක් විය හැක.
- **නිෂ්පාදන වාණිජකරණ අවස්ථාව** – ICT මගින් නව වෙළඳපොළ වෙත ළඟා වී ඩිජිටල් නිෂ්පාදන ලොව පුරා විකුණිය හැක.

> 💡 ගෙවීම් ද්වාරය යනු ඔබේ බ්‍රව්සරය සහ බැංකුව අතර ආරක්ෂිත checkout සේවකයා යැයි සිතන්න.

🚀 **විෂය නිර්දේශයෙන් ඔබ්බට (2026 යාවත්කාලීනය)** *විභාගයට අවශ්‍ය නැත – දැනුම සඳහා කියවන්න.* 2026 දී බොහෝ ශ්‍රී ලාංකීය වෙළඳසල් කාඩ්පත් සමඟ LankaQR සහ යෙදුම් පසුම්බි භාවිත කරයි; open-banking සහ tokenised කාඩ්පත් සම්පූර්ණ කාඩ් අංකය ටයිප් කිරීම අඩු කරයි. පුවත් සඳහා පමණි – විභාගයට අවශ්‍ය නැත.

ප්‍රධාන පද

ඩිජිටල් ආර්ථිකය – ඩිජිටල් ජාල සහ ICT මත පදනම් වූ ආර්ථිකය.

ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය – ගැනුම්කරුගේ ඉල්ලීමට විකුණුම්කරුවන් මිල අඩු කර තරඟ කරයි.

කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම – ප්‍රමාණ වට්ටමක් සඳහා ගැනුම්කරුවන් එකතු වේ.

ඊ-වෙළඳපොළ – බොහෝ ගැනුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් හමුවන මාර්ගගත ස්ථානය.

පිරිසිදු ගඩොල් – භෞතික වෙළඳසල් පමණක් ඇති සංවිධානය.

ගඩොල් සහ ක්ලික් – වෙළඳසල් සහ මාර්ගගත නාලිකාවක් ඇති සංවිධානය.

පිරිසිදු ක්ලික් – මාර්ගගතව පමණක් විකුණන සංවිධානය.

SCM – සැපයුම් දාම කළමනාකරණය – සැපයුම්කරුවන්, ලොජිස්ටික්ස්, තොග.

ගෙවීම් ද්වාරය – කාඩ්පත් හෝ පසුම්බි ගෙවීම් ආරක්ෂිතව සකසන සේවාව.

සංකේතනය – අනුමත පාර්ශ්වයන්ට පමණක් කියවිය හැකි පරිදි දත්ත රහස් කිරීම.

PayPal – තෙවන පාර්ශ්ව මාර්ගගත ගෙවීම් පද්ධතියක උදාහරණය.

පෞද්ගලිකත්වය – පුද්ගලික දත්ත අනිසි භාවිතයෙන් ආරක්ෂා කිරීම – ඊ-වාණිජ්‍ය තර්ජන ක්ෂේත්‍රයකි.

ආදර්ශ ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

1. ඩිජිටල් ආර්ථිකය නිර්වචනය කරන්න.

> **පිළිතුර:** ඩිජිටල් ජාල සහ ICT භාවිතයෙන් නිර්මාණය, මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම.

2. නව ව්‍යාපාර ක්‍රම තුනක් නම් කරන්න.

> **පිළිතුර:** ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසි; කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම; ඊ-වෙළඳපොළ.

3. පිරිසිදු ගඩොල් සහ පිරිසිදු ක්ලික් වෙනස?

> **පිළිතුර:** පිරිසිදු ගඩොල් = වෙළඳසල් පමණි; පිරිසිදු ක්ලික් = මාර්ගගත පමණි.

4. ICT භාවිත වන කාර්යයන් හතරක්.

> **පිළිතුර:** ගිණුම්කරණය, HR, නිෂ්පාදනය, අලෙවිකරණය, SCM, සන්නිවේදනය.

5. ගෙවීම් ද්වාරය කුමක් කරයිද?

> **පිළිතුර:** ගෙවීම් දත්ත ආරක්ෂිතව ගෙන ගැනුම්කරු, වෙළෙන්දා සහ බැංකුව සම්බන්ධ කරයි.

6. පෞද්ගලිකත්ව තර්ජනයක් සහ වාණිජකරණ අවස්ථාවක්?

> **පිළිතුර:** තර්ජනය: දත්ත සොරකම්. අවස්ථාව: නව වෙළඳපොළට ඩිජිටල් නිෂ්පාදන.

බහුවරණ ප්‍රශ්න

1. digital

A. steam engines
B. hand delivery only
C. digital networks and ICT
D. paper ledgers only
E. cash registers alone

2. reverse

A. close all shops
B. raise prices together
C. ban the Internet
D. ignore the buyer
E. bid the price down

3. group

A. Rs. 10200
B. Rs. 12000
C. Rs. 15000
D. Rs. 6000
E. Rs. 9000

4. hybrid

A. offline only
B. pure click
C. cash-only
D. brick and click
E. pure brick

5. SCM

A. write poems
B. paint walls
C. track suppliers, logistics and stock
D. ban email
E. ignore stock

6. gateway

A. CRT monitor
B. bank / card network
C. floppy disk
D. keyboard only
E. printer only

7. fee

A. Rs. 102
B. Rs. 500
C. Rs. 200
D. Rs. 50
E. Rs. 10

8. comm

A. Rs. 450
B. Rs. 900
C. Rs. 360
D. Rs. 45
E. Rs. 100

9. encrypt

A. CRT glow
B. loudspeakers
C. plain HTTP only
D. postcard mail
E. HTTPS / TLS

10. privacy

A. cheaper ads
B. misuse of customer personal data
C. faster delivery
D. more PDF manuals
E. wider stock

11. “ඩිජිටල් ජාල සහ ICT මත පදනම් වූ ආර්ථිකය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම
B. ගඩොල් සහ ක්ලික්
C. SCM
D. PayPal
E. ඩිජිටල් ආර්ථිකය

12. “ගැනුම්කරුගේ ඉල්ලීමට විකුණුම්කරුවන් මිල අඩු කර තරඟ කරයි” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ගෙවීම් ද්වාරය
B. පිරිසිදු ක්ලික්
C. පෞද්ගලිකත්වය
D. ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය
E. ඊ-වෙළඳපොළ

13. “ප්‍රමාණ වට්ටමක් සඳහා ගැනුම්කරුවන් එකතු වේ” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ඩිජිටල් ආර්ථිකය
B. පිරිසිදු ගඩොල්
C. සංකේතනය
D. කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම
E. SCM

14. “බොහෝ ගැනුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් හමුවන මාර්ගගත ස්ථානය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ඊ-වෙළඳපොළ
B. ගෙවීම් ද්වාරය
C. ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය
D. ගඩොල් සහ ක්ලික්
E. PayPal

15. “භෞතික වෙළඳසල් පමණක් ඇති සංවිධානය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. පිරිසිදු ගඩොල්
B. පෞද්ගලිකත්වය
C. කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම
D. සංකේතනය
E. පිරිසිදු ක්ලික්

16. “වෙළඳසල් සහ මාර්ගගත නාලිකාවක් ඇති සංවිධානය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ඊ-වෙළඳපොළ
B. PayPal
C. SCM
D. ඩිජිටල් ආර්ථිකය
E. ගඩොල් සහ ක්ලික්

17. “මාර්ගගතව පමණක් විකුණන සංවිධානය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. පෞද්ගලිකත්වය
B. පිරිසිදු ක්ලික්
C. පිරිසිදු ගඩොල්
D. ගෙවීම් ද්වාරය
E. ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය

18. “සැපයුම් දාම කළමනාකරණය – සැපයුම්කරුවන්, ලොජිස්ටික්ස්, තොග” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම
B. සංකේතනය
C. SCM
D. ඩිජිටල් ආර්ථිකය
E. ගඩොල් සහ ක්ලික්

19. “කාඩ්පත් හෝ පසුම්බි ගෙවීම් ආරක්ෂිතව සකසන සේවාව” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය
B. ගෙවීම් ද්වාරය
C. PayPal
D. පිරිසිදු ක්ලික්
E. ඊ-වෙළඳපොළ

20. “අනුමත පාර්ශ්වයන්ට පමණක් කියවිය හැකි පරිදි දත්ත රහස් කිරීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. පෞද්ගලිකත්වය
B. පිරිසිදු ගඩොල්
C. SCM
D. සංකේතනය
E. කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම

ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

1. ඩිජිටල් ආර්ථිකය සහ නව ක්‍රම තුන. *(ලකුණු 4)*

> නිර්වචනය; ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය; කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම; ඊ-වෙළඳපොළ.

2. සංවිධාන වර්ග තුන සසඳන්න. *(ලකුණු 3)*

> වෙළඳසල් පමණි; දෙමුහුන්; මාර්ගගත පමණි.

3. කාර්යයන් හතරක ICT. *(ලකුණු 2)*

> කාර්යයන් හතරක් SCM සමඟ.

4. ආරක්ෂිත ගෙවීම්. *(ලකුණු 4)*

> ද්වාරය; සංකේතනය; තෙවන පාර්ශ්ව; ක්ෂුද්‍ර ගෙවීම්.

5. ගණනය කුන. *(ලකුණු 3)*

> Rs. 10200; Rs. 360; Rs. 102.

සාරාංශය

- ඩිජිටල් ආර්ථිකය ICT ජාල භාවිත කරයි.
- නව ක්‍රම තුන.
- සංවිධාන වර්ග තුන.
- කාර්යයන් හයක ICT.
- ආරක්ෂිත ගෙවීම්.
- තර්ජන සහ අවස්ථා.

MCQ පිළිතුරු – 12.1

1. **C** – ජාල + ICT.
2. **E** – මිල අඩු වේ.
3. **A** – ×0.85.
4. **D** – දෙමුහුන්.
5. **C** – සැපයුම් දාමය.
6. **B** – බැංකු.
7. **A** – 102.
8. **C** – 360.
9. **E** – TLS.
10. **B** – දත්ත අනිසි භාවිතය.
11. **E** – ඩිජිටල් ආර්ථිකය – ඩිජිටල් ජාල සහ ICT මත පදනම් වූ ආර්ථිකය.
12. **D** – ප්‍රතිලෝම වෙන්දේසිය – ගැනුම්කරුගේ ඉල්ලීමට විකුණුම්කරුවන් මිල අඩු කර තරඟ කරයි.
13. **D** – කණ්ඩායම් මිලදී ගැනීම – ප්‍රමාණ වට්ටමක් සඳහා ගැනුම්කරුවන් එකතු වේ.
14. **A** – ඊ-වෙළඳපොළ – බොහෝ ගැනුම්කරුවන් සහ විකුණුම්කරුවන් හමුවන මාර්ගගත ස්ථානය.
15. **A** – පිරිසිදු ගඩොල් – භෞතික වෙළඳසල් පමණක් ඇති සංවිධානය.
16. **E** – ගඩොල් සහ ක්ලික් – වෙළඳසල් සහ මාර්ගගත නාලිකාවක් ඇති සංවිධානය.
17. **B** – පිරිසිදු ක්ලික් – මාර්ගගතව පමණක් විකුණන සංවිධානය.
18. **C** – SCM – සැපයුම් දාම කළමනාකරණය – සැපයුම්කරුවන්, ලොජිස්ටික්ස්, තොග.
19. **B** – ගෙවීම් ද්වාරය – කාඩ්පත් හෝ පසුම්බි ගෙවීම් ආරක්ෂිතව සකසන සේවාව.
20. **D** – සංකේතනය – අනුමත පාර්ශ්වයන්ට පමණක් කියවිය හැකි පරිදි දත්ත රහස් කිරීම.

© 2026 schoolict.net (Ruwan Mangala Suraweera). සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.